

MENINGER

Velkommen til regionens største møteplass for samfunnsdebatt

BLI MED I DEBATTEN

- Send innlegg til meninger@dt.no
- Maksimal lengde på innlegg: 5000 tegn inklusive mellomrom.
- Innlegg underskrevet med fullt navn, blir prioritert. Redaksjonen må kjenne innsenderes identitet, selv om innlegget fremstår anonymt.
- Kronikker og innlegg som allerede har stått på trykk i konkurrerende medier, er dessverre ikke lenger aktuelle for oss.
- Innlegg blir redigert etter god presseskikk, og kan bli kuttet hvis de er for lange.

SAMFUNNS-REDAKTØR
Odd Myklebust
odd.myklebust@dt.no

GRUNNLOVSJUBILEET

Menneskerettighetene her

Kronikk

TRINE SKEI GRANDE
Leder i Venstre

REBEKKA BORSCH
Fylkesleder Buskerud Venstre

Jubileumsåret 2014 skal Stortinget debattere og forhåpentligvis vedta å inkludere sentrale menneskerettigheter i Grunnloven. Dette vil være et prinsipielt viktig og nødvendig skritt for å styrke menneskerettighetene i nasjonens mest sentrale dokument. Er det egentlig så viktig, vil noen kanskje spørre? Står det ikke bra til med menneskerettighetene her hjemme? Tja.

Gjennom åtte år med rødgrønt styre ble vi vitner til flere eksempler på lite interesse og respekt for menneskerettigheter, for eksempel ble dommen mot Norge fra Den europeiske menneskerettsdomstolen om forbudet mot politisk reklame bare avfeid. Norge har også vist tilbakeholdenhet i å tiltre internasjonale avtaler, og FNs barnekonvensjon blir ikke godt nok respektert. Vi har fortsatt ikke gitt tilslutning til tilleggsprotokollen til FNs konvensjon om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter eller til tilleggsprotokollen til konvensjonen om rettigheter for funksjonshemmede.

Internasjonal kritikk mot mangelfull håndtering av konvensjoner og ratifikasjoner blir stadig ignorert. Som da FNs Menneskerettskomité i 2011 kom med kritikk av Norges forbruket av glattceller og isolasjon, fengsling av barn, bruk av tvang i psykisk helsevern, diskriminering av minoriteter på bolig- og arbeidsmarkedet, vold mot kvinner samt behandling av mindreårige asylsøkere og familiegjenforeningsregelverket. For å utdype bare to av eksemplene på menneskeret-

MYE Å GÅ PÅ: Bruken av glattcelle er ett eksempel på at ikke alt står bra til med menneskerettighetene her hjemme, skriver Rebekka Borsch (til venstre) og Trine Skei Grande.

tighetsutfordringene her hjemme:

1. Glattcellebruk bryter med grunnleggende rettsprinsipper, og fullstendig isolasjon skal kun brukes i «ekstraordinære tilfeller» ifølge Riksadvokaten. Likevel brukes glattceller i Norge som en del av den ordinære varetektskapasiteten, ikke som akutt kriseløsning. Innsatte i politiarrest skal overføres til varetektsceller i løpet av 48 timer, men også dette kravet misligholdes til stadighet. Bare i Oslo ble fristen brutt over 1500 ganger i fjor. Også barn plasseres i politiarrest. Venstre kjemper for at ingen skal sitte i politiarrest i mer enn 24 timer og at barn ikke plasseres i slike celler.

2. Mennesker med psykisk helsesvikt blir i Norge utsatt for frihetsberøvelse, tvangsmedisinering og beltelegging selv om de ikke er til fare for seg selv eller andre. Dagens «Lov om psykisk helsevern» gir helsepersonell adgang til å foreta alvorlige inngrep i den enkeltes liv og frihet. Venstre mener det er behov for en større lovreform innen psykisk

Glattcellebruk bryter med grunnleggende menneskerettigheter

helsevern. Venstre vil også styrke rettighetene til pleie-trengende, demente og psykisk utviklingshemmede.

Men utfordringer på menneskerettsfronten får til vanlig lite oppmerksomhet, all den situasjonen er så mye verre i andre land. Mens vilkårene for velferd bedres mange steder i verden, bedres ikke vilkårene for menneskerettigheter i samme grad. Særlig utsatt er sivile og politiske rettigheter som ytringsfrihet, frihet til å være politisk aktiv, frihet fra forfølgelse og sivilsamfunnets rammevilkår, og FNs Verdenserklæring blir aktivt motarbeidet. Eksempler på utfordringene er:

- Millioner av kvinner nektes

retten til et selvstendig liv, kontroll over egen kropp og helse, retten til utdanning og arbeid. Flertallet av verdens fattige er kvinner, og kvinner rammes hardest i krig og konflikt.

- Noen av verdens største økonomiske aktører er selskaper, ikke stater. Det er liten grad av kontroll med deres aktivitet i stater med svak håndheving av menneskerettigheter.

- Miljødelegger og klimaendringer fører stadig flere på flukt og inn i situasjoner der retten til liv og helse står på spill.

- Personvern, ytringsfrihet og individuell integritet utsettes for stadig sterkere press og ulovlig overvåking i den digitale verden.

- Noen av FNs medlemsland arbeider for å fremme «tradisjonelle verdier» som en motpol mot den rådende forståelsen av universelle rettigheter.

Disse problemene bør Norge i større grad aktivt forholde seg til. I norsk utenrikspolitikk har vi de siste årene sett en tendens til unntak og taushet i

møtet med autoritære regimer. Venstre har nesten vært alene om å etterlyse en mer verdibasert og konsekvent politikk. For eksempel har vi påpekt det dobbeltmoraliske med at Norge engasjerer seg i menneskerettighetsspørsmål i bistandsland, men agerer mer eller mindre ukritisk når det gjelder oljeproduksjon og utstrakt økonomisk samarbeid i land som er verre på menneskerettigheter, korrupsjon og demokrati. Det kan til tider virke som om det er viktigere for norske myndigheter å sikre norske næringsinteresser enn å promotere menneskerettighetene.

Alt dette passer dårlig sammen med vår selvforståelse av Norge som et samfunn som setter den enkeltes menneskeverd i høysetet. Grunnlovsjubileet gir oss en strålende anledning til å løfte debatten om menneskerettigheter og forankre dem i et eget kapittel i Grunnloven. Men det i seg selv er ikke nok. Jobben med å sikre hver enkelt av oss grunnleggende rettigheter i samfunnet må gjøres dag for dag, ikke minst av politikerne og av myndighetene.